

Laboratorij za varstvo gozdov v letu 2018

Barbara PIŠKUR^{1*}, Nikica OGRIS, Andreja KAVČIČ, Maarten de GROOT, Špela JAGODIC, Zina DEVETAK, Ana BRGLEZ, Simon ZIDAR, Dušan JURC

Laboratorij za varstvo gozdov (v nadaljevanu: LVG) Gozdarskega inštituta Slovenije predstavlja raziskovalno infrastrukturo slovenskega gozdarstva, ki omogoča temeljne in aplikativne raziskave povezane z zdravjem gozda ter nudi podporo strokovnemu delu pri reševanju aktualnih problemov s področja varstva gozdov in zdravstvenega varstva rastlin v gozdarstvu. LVG je infrastrukturna enota Oddelka za varstvo gozdov na Gozdarskem inštitutu Slovenije. V letu 2018 je bilo v oddelku devet zaposlenih, od tega pet doktorjev znanosti, mlada raziskovalka ter trije strokovni sodelavci (slika 1).

Poslanstvo LVG je identifikacija, preučevanje, spremljanje in napovedovanje gozdu škodljivih organizmov in abiot-skih poškodb.

Laboratorij za varstvo gozdov Gozdarskega inštituta Slovenije je z odločbo UVHVVR na podlagi Zakona o zdravstvenem varstvu rastlin (ZZVR-1) pridobil javno pooblastilo za opravljanje nalog zdravstvenega varstva rastlin, med drugim tudi za izvajanje nalog diagnostičnih preiskav v skladu z ZZVR-1 in podrejenih predpisov.

Laboratorij za varstvo gozdov je trenutno nacionalni laboratorij za diagnostiko naslednjih karantenskih organizmov, reguliranih s seznamom Direktive Sveta št. 2000/29/ES in odločbami oziroma sklepi Evropske komisije o nujnih ukrepih: *Agilus anxius*, *Agilus planipennis*, *Agilus auroguttatus*, *Atropellis* spp., *Dendrolimus sibiricus*, *Geosmithia morbida* in njen vektor *Pityophthorus juglandis*, *Monochamus* spp., *Fusarium circinatum*, *Pissodes* spp., *Polygraphus proximus*, *Xylosandrus crassiusculus*, *Anoplophora chinensis*, *Anoplophora glabripennis*, *Ceratocystis platani*. Laboratorij za varstvo gozdov izvaja tudi diagnostiko vseh vzorcev s sumom na prisotnost neznanih vrst gliv in žuželk.

Laboratorij za varstvo gozdov je pooblaščen laboratorij za izdajanje rastlinskih potnih listov za seme rastlin *Pinus* sp. in *Pseudotsuga* sp.

Pri preučevanju škodljivih organizmov je bistvenega pomena dostop do referenčnega materiala in shranjevanje vzorcev kot dokaznega gradiva pri ponovnem preverjanju determinacij. V okviru LVG vzdržujemo Mikoteko in herbarij GIS (LJF), Zbirko živih kultur ZLVG in Entomološko zbirko. V okviru LVG vzdržujemo tudi informacijski sistem za beleženje in kartiranje gliv v Sloveniji Boletus informaticus ter elektronski informacijski sistem za varstvo gozdov, ki ga sestavlja javen spletni portal Varstvo gozdov (www.zdravgozd.si) in namizna aplikacija VG. Za evidentiranje vzorcev in analiz smo v okviru LVG razvili elektronski informacijski sistem LVG, katerega osrednji del je spletna aplikacija Zdravko.

Delo v Laboratoriju za varstvo gozdov pogojujejo nacionalni in evropski pravni okvirji zdravstvenega varstva rastlin in s področja gozdarstva.

Laboratorijska infrastruktura LVG bila tudi v letu 2018 pomembna pri izvajanju raziskav v okviru naslednjih projektov in programov:

- COST FP1403: Non-native tree species for european forests - experiences, risks and opportunities (NNEXT)

- COST FP1401: A global network of nurseries as early warning system against alien tree pests (Global warning)
- COST FP1406: Pine pitch canker - strategies for management of *Gibberella circinata* in greenhouses and forests (PINESTRENGTH)
- COST TD1209: European Information System for Alien species (ALIEN CHALLENGE)
- COST FP1102: Determining Invasiveness And Risk Of Dothistroma (DIAROD)
- COST CA17122: Increasing understanding of alien species through citizen science (Alien-CSI)
- Awareness Raising, Training and Measures on Invasive alien Species in forests (LIFE ARTEMIS)
- Mehanizmi odpornosti za tveganjem prilagojeno gospodarjenje z gozdovi v pogojih klimatskih sprememb, v okviru iniciative ERA-NET SUMFOREST
- Programska skupina P4-0107: Gozdna biologija, ekologija in tehnologija (1.1.2015–31.12.2019, vodja: H. Kraigher)
- Obratovalni monitoring na osrednjem vadišču slovenske vojske (OSVAD) (2016-2019, M. de Groot)
- CRP V4-1623: Razvoj metod zaznavanja poškodb iglavcev zaradi smrekovih in jelovih podlubnikov ter izdelava modelov za napovedovanje namnožitev smrekovih in jelovih podlubnikov v slovenskih razmerah (2018-2021, vodja N. Ogris)

V LVG izvajamo analize vzorcev, ki jih pridobimo v okviru Javne gozdarske službe (nalogi JGS 2A in 2B) in v okviru javnega pooblastila za izvajanje nalog zdravstvenega varstva rastlin (UVHVVR). V letu 2018 smo v okviru Javnega pooblastila pregledali 579 vzorcev (od tega so 28 vzorcev posredovali inšpektorji Inšpekcije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin UVHVVR) in naredili 621 analiz. V okviru naloge JGS2B smo pregledali 32 vzorcev, v okviru naloge JGS 2A pa 43 vzorcev. V letu 2018 smo v Herbarij in mikoteko GIS vnesli 906 vzorcev.

Poleg raziskovalnega dela v okviru tekočih projektov in programov ter diagnostičnih storitev, je LVG v letu 2018 nudil infrastrukturno podporo pri svetovanju in izdajanju strokovnih mnenj s področja varstva rastlin. V LVG potekajo tudi raziskave v okviru doktorskih nalog (mlada raziskovalka Ana Brglez, doktorski kandidat Dušan Sadiković), diplomskih nalog (študentki gozdarstva Lea Hrastovšek in Maruša Urevc) in raziskovalnih nalog (študent biotehnologije Andraž Marinč).

V letu 2018 smo raziskovalno in strokovno sodelovali z Univerzo v Padovi (Italija), FABI (Južna Afrika), Univerzo v Zagrebu (Hrvaška), BFW (Avstrija), Univerzo v Ljubljani (Slovenija), NIB (Slovenija), KIS (Slovenija), ZGS (Slovenija), SiDG (Slovenija), fitosanitarno in gozdarsko inšpekcijo, ANSES (Francija).

V letu 2019 bo delo v LVG predvidoma potekalo v enakem obsegu kot v 2018, poleg aktivnosti v okviru tekočih nalog bomo nadaljevali z osnovnim raziskovanjem gliv *Eutypella*

¹ Gozdarski inštitut Slovenije, Večna pot 2, 1000 Ljubljana
*barbara.piskur@gzd.si

parasitica, *Lecanosticta acicola*, *Pseudodidymella fagi* ter ambrozijskih podlubnikov. V letu 2019 predvidevamo širitev laboratorijskih prostorov ter posodobitev laboratorijske infrastrukture. Konec marca 2019 se bo upokojil D. Jurc, zaposlil pa se bo gozdar Peter Smolnikar. Za večjo varnost dela s karantenskimi žuželkami predvidevamo premestitev entomološkega

dela laboratorija v laboratorijske kontejnerje. V letu 2019 želimo pričeti s postopkom akreditacije po standardu SIST ISO 17025:2017. Če povzamemo, Laboratorij za varstvo gozdov bo tudi v 2019 deloval kakovostno in korektno.

Slika 1: Sodelavke in sodelavci Laboratorija za varstvo gozdov (od leve): Zina Devetak, Nikica Ogris, Barbara Piškur, Špela Jagodic, Ana Brglez, Dušan Jurc, Andreja Kavčič, Simon Zidar, Maarten de Groot (foto: Simon Zidar)